

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Zabłocki (przewodniczący)

SSN Józef Szewczyk

SSA del. do SN Jerzy Skorupka (sprawozdawca)

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Aleksandra Herzoga,
w sprawie **A. C.**

skazanej z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 22 października 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 4 lutego 2015r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w G.

z dnia 4 września 2014r.,

1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;

**2. zwalnia skazaną A. C. od ponoszenia kosztów
postępowania kasacyjnego obciążając nimi Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z 4 września 2014 r., A. C. została uznana za winną tego, że w P., działając wspólnie i w porozumieniu z W. C., pełniąc funkcję zawodowej rodziny zastępczej, znęcała się fizycznie nad małoletnimi: A. E., K. E., D. E., K. E. w okresie od kwietnia 2012 r. do 12 września 2012 r. oraz nad małoletnim K. E. w okresie od kwietnia 2012 r. do 3 lipca 2012 r., a także psychicznie nad małoletnimi: A. E., K. E., D. E. i K. E. w ten sposób, że biła ich po całym ciele ręką, pięścią, paskiem, pogrzebaczem, rurą od odkurzacza,

kopała , popychała, dusiła, a nadto A. E. i D. E. przypalała zapalniczką, a także groziła spowodowaniem obrażeń ciała wskutek podpalenia oraz pozbawieniem życia, pozostawiała bez odzieży w kotłowni, w tym we wrześniu 2012 r. nie później niż do 12 września 2012 r. uderzyła A. E. pięścią w twarz powodując u niej obrażenia ciała w postaci stłuczenia powłok twarzy w okolicy prawego oczodołu, co naruszyło czynności narządu ciała (aparatu ochronnego narządu wzroku) na czas trwający nie dłużej niż 7 dni, a nadto:

- 3 lipca 2012 r. w P., działając w zamiarze ewentualnym pozbawienia życia K. E. uderzała go po całym ciele, w tym w okolice prawego łuku żebrowego, z bardzo dużą siłą, powodując u niego zmiany urazowe w postaci pęknięcia lewego płata wątroby z krwakiem jamy otrzewnej o objętości 750 ml, rozległymi wylewami krwawymi w przeponie po stronie lewej w przestrzeni zaotrzewnowej po stronie prawej, w tkankach miękkich w otoczeniu dna żołądka, dwunastnicy i trzustki, w wyniku czego K. E. zmarł śmiercią gwałtowną nagłą wskutek masywnego krwotoku wewnętrznego do jamy otrzewnej z pourazowego pęknięcia wątroby,
- 12 września 2012 r. w P., działając w zamiarze ewentualnym pozbawienia życia K. E., uderzała i kopała ją po całym ciele, w tym w okolice prawego łuku żebrowego, z bardzo dużą siłą, powodując u niej zmiany urazowe w postaci rozległego rozfragmentowania wątroby w płaszczyźnie strzałkowej w pobliżu więzadła sierpowatego, z powstaniem dwóch dużych, oddzielających się fragmentów z obecnością 750 ml płynnej krwi w jamie otrzewnej, masywnego wylewu krwawego we wnęce wątroby, niewielkich powierzchniowych uszkodzeń (pęknięcia) oraz rozległych, po części łączących się ze sobą wylewów krwawych w krezce jelita cienkiego, wylewów krwawych w przestrzeni zaotrzewnowej w okolicy nadnercza prawego oraz okolicy dwunastnicy, wylewy krwawe w mięśniach obu kopuł przepony w wyniku czego K. E. zmarła śmiercią gwałtowną nagłą w następstwie rozległego, urazowego uszkodzenia – pęknięcia wątroby z jej rozfragmentowaniem, zaś bezpośrednią przyczyną śmierci był wstrząs urazowy towarzyszący masywnemu krwawieniu do jamy brzusznej (otrzewnej) z uszkodzonej wątroby, a nadto wielomiejscowe wylewy w obrębie powłok głowy, w tym dwa na twarzy – jeden duży w okolicy zewnętrznego brzegu oczodołu lewego, drugi – mały na czole oraz kilka różnej wielkości wylewów krwawych w różnych okolicach skóry

owłosionej głowy z masywnym krwotokiem podskórnym i pod czepecem ścięgnistym okolicy tyłogłowia (okolicy potylicznej), bez uszkodzenia kości czaszki oraz makroskopowych zmian urazowych wewnątrzczaszkowych,

tj. przestępstwa z art. 207§1 KK w zb. z art. 148§1 KK w zb. z art. 11§2 KK i za to na podstawie art. 148§1 KK przy zastosowaniu art. 11§3 KK została skazana na karę dożywotniego pozbawienia wolności. Ponadto, na podstawie art. 63§1 KK na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności, sąd zaliczył oskarżonej okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 17 września 2012 r. oraz rozstrzygnął w przedmiocie kosztów postępowania.

Obrońca oskarżonej adw. B. L. zaskarżył ww. wyrok w zakresie punktów III i IV, zarzucając naruszenie prawa procesowego, tj. art. 410 KPK w zw. z art. 7 KPK w zw. z art. 167 KPK i art. 201 KPK poprzez niedokonanie wszechstronnej oceny wszystkich okoliczności sprawy o istotnym znaczeniu, poprzez oddalenie wniosku dowodowego o zwrócenie się do biegłych psychologów sporządzających opinie sądowe odnośnie do wszystkich małoletnich o:

1. nadesłanie informacji o warunkach przeprowadzenia badania małoletnich,
2. wskazanie w jakich warunkach test powinien być przeprowadzony zgodnie z jego instrukcją, odniesienie się do tego, czy warunki były spełnione, a jeżeli nie, to w jakim zakresie i dlaczego odbiegały od nakazanych instrukcją warunków,
3. nadesłanie pełnych warunków przeprowadzania testu wskazanych przez jego autora.

W apelacji zarzucono także naruszenie przepisów art. 42§3 KPK w zw. z art. 457§3 KPK, ponownie art. 410 KPK w zw. z art. 7 KPK w zw. z art. 167 KPK i art. 201 KPK, naruszenie art. 182§1 KPK i art. 185b KPK oraz błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść.

Podnosząc te zarzuty, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 4 lutego 2015 r., uznał A. C. za winną tego, że w Pucku, działając wspólnie i w porozumieniu z W. C., pełniąc funkcję zawodowej rodziny zastępczej, znęcała się fizycznie nad małoletnimi: [...] w okresie od kwietnia 2012 r. do 12 września 2012 r. oraz nad małoletnim K. E. w okresie od kwietnia 2012 r. do 3 lipca 2012 r., a także psychicznie nad małoletnimi: [...] w ten sposób,

że biła ich po całym ciele ręką, pięścią, paskiem, pogrzebaczem, rurą od odkurzacza, kopała, popychała, dusiła, a nadto A. E. i D. E. przypalała zapalniczką, a także groziła spowodowaniem obrażeń ciała wskutek podpalenia oraz groziła pozbawieniem życia, pozostawiała bez odzieży w kotłowni, a nadto działając sama:

- we wrześniu 2012 r., nie później niż 12 września 2012 r. uderzyła A. E. pięścią w twarz, powodując u niej obrażenia ciała w postaci stłuczenia powłok twarzy w okolicy prawego oczodołu, co naruszyło czynności narządu ciała na czas trwający nie dłużej niż 7 dni,
- 3 lipca 2012 r. w P., działając w zamiarze ewentualnym spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu uderzała K. E. po całym ciele, w tym nie mniej niż raz w okolicę prawego łuku żebrowego, z bardzo dużą siłą, powodując u niego uszkodzenia ciała w postaci pęknięcia lewego płata wątroby z krwakiem jamy otrzewnej o objętości 750 ml, rozległymi wylewami krwawymi w przeponie po stronie lewej w przestrzeni zaotrzewnowej po stronie prawej, w tkankach miękkich w otoczeniu dna żołądka, dwunastnicy i trzustki, stanowiące ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu, tj. masywnego krwotoku wewnętrznego z pourazowego pęknięcia wątroby, w wyniku czego K. E. zmarł śmiercią gwałtowną nagłą, przy czym następstwo to oskarżona mogła przewidzieć,
- 12 września 2012 r. w P., działając w zamiarze ewentualnym pozbawienia życia K. E., uderzała i kopała ją po całym ciele, w tym w okolicę prawego łuku żebrowego, z bardzo dużą siłą, powodując u niej uszkodzenia ciała w postaci rozległego rozfragmentowania wątroby w płaszczyźnie strzałkowej w pobliżu więzadła sierpowatego, z powstaniem dwóch dużych, oddzielających się fragmentów z obecnością 750 ml płynnej krwi w jamie otrzewnej, masywnych wylewów krwawych we wnęce wątroby, niewielkiego powierzchniowego uszkodzenia (pęknięcia) oraz rozległych, po części łączących się ze sobą wylewów krwawych w krezce jelita cienkiego, wylewów krwawych w przestrzeni zaotrzewnowej w okolicy nadnercza prawego oraz okolicy dwunastnicy, wylewów krwawych w mięśniach obu kopuł przepony w wyniku czego K. E. zmarła śmiercią gwałtowną nagłą w następstwie rozległego, urazowego uszkodzenia – pęknięcia wątroby z jej rozfragmentowaniem, zaś bezpośrednią przyczyną śmierci był wstrząs

urazowy towarzyszący masywnemu krwawieniu do jamy brzusznej (otrzewnej) z uszkodzonej wątroby,
a nadto spowodowała u pokrzywdzonej wielomiejscowe wylewy w obrębie powłok głowy, w tym dwa na twarzy w okolicy zewnętrznego brzegu oczodołu lewego oraz na czole oraz kilka różnej wielkości wylewów krwawych w różnych okolicach skóry owłosionej głowy z masywnym krwotokiem podskórnym i pod czepcem ścięgnistym okolicy tyłogłowia (okolicy potylicznej), bez uszkodzenia kości czaszki oraz makroskopowych zmian urazowych wewnątrzczaszkowych, tj. przestępstwa z art. 207§1 KK w zb. z art. 156§3 KK w zb. z art. 148§1 KK w zb. z art. 157§2 KK w zw. z art. 11§2 KK i za to na podstawie art. 148§1 KK przy zastosowaniu art. 11§3 KK została skazana na karę 25 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 77§2 KK sąd zastrzegł, że oskarżona A. C. może skorzystać z warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary 25 lat pozbawienia wolności nie wcześniej, niż po odbyciu 20 lat kary. W pozostałej części zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy.

Od tego wyroku kasację wywiódł obrońca skazanej A. C. zarzucając rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 410 KPK w zw. z art. 7 KPK w zw. z art. 167 KPK i art. 201 KPK poprzez brak uzyskania instrukcji przeprowadzania testów psychologicznych pochodzących od ich autora, w celu ustalenia danych umożliwiających ocenę wiedzy biegłego, a tym samym walorów dowodowych opinii biegłych psychologów sporządzających opinię odnośnie do małoletnich i wyjście z założenia, że bycie biegłym jest przesłanką wystarczającą do przyjęcia posiadania wiedzy specjalistycznej bez jej weryfikacji, zaś opinia jest bez wnioskowanych danych pełna i jasna.

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego oraz Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy skazanej A. C. do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje. Kasacja jest oczywiście bezzasadna. Na wstępie należy stwierdzić, że granice orzekania sądu kasacyjnego określa przepis art. 536 KPK, stosownie do którego Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Przekroczenie tych

granic jest możliwe wyłącznie w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455 KPK. Mając na uwadze powyższe, trzeba stwierdzić, że rozpoznając kasację wniesioną w niniejszej sprawie, w tak zakreślonych ustawowych ramach, zarzut i wniosek sformułowany w kasacji nie mogły zostać uwzględnione. Kasacja podnosi zarzut, który opiera się na twierdzeniu, że sąd odwoławczy dopuścił się rażącego naruszenia prawa procesowego (art. 410 KPK w zw. z art. 7 KPK w zw. z art. 167 KPK i art. 201 KPK), poprzez niezyskanie instrukcji przeprowadzania testów psychologicznych pochodzących od ich autora, w celu ustalenia danych umożliwiających ocenę wiedzy biegłego, a tym samym waleń dowodowych opinii biegłych psychologów sporządzających opinie odnośnie do małoletnich świadków i wyjście z założenia, że bycie biegłym jest przesłanką wystarczającą do przyjęcia posiadania przez niego wiedzy specjalistycznej. W kasacji podnosi się, że biegli psychologowie oceniali wiarygodność przesłuchanych w sprawie małoletnich świadków w oparciu o testy psychologiczne. Dowody z zeznań tych świadków mogą stanowić podstawę do dokonywania ustaleń faktycznych, jeżeli testy psychologiczne zostały przeprowadzone w określony sposób, który twórca testu przewiduje w stosownej instrukcji. W kasacji wskazuje się również, że biegli nie byli w stanie wyjaśnić dlaczego zastosowali taką, a nie inną metodę badawczą oraz podać informacji ile czasu małoletni świadkowie oczekiwali na badanie, ile czasu zajęł im dojazd na badanie, o jakiej porze zjedli posiłek, a przypuszczalnie są to elementy, o których stanowi instrukcja przeprowadzania testu.

Zważyć więc należy, że zarzut prawie tożsamy w treści sformułowany został w apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w G. z 4 września 2014 r. Zarzut ten został oceniony przez sąd odwoławczy jako niezasadny. Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że zgłoszony na rozprawie głównej wniosek o uzyskanie rzeczowej instrukcji został przez sąd pierwszej instancji oddalony na podstawie art. 201 KPK, gdyż uznano, że wydane w sprawie opinie psychologiczne dotyczące małoletnich świadków są pełne i jasne (k. 2633). Ocena wniosku dowodowego jest przy tym odnoszona wyłącznie do wartości merytorycznej opinii, która – dla skuteczności wniosku – musiałaby posiadać braki, o których mowa w art. 201 KPK, a tego we wniosku dowodowym nie wykazano. Argumenty sądu *ad quem* można uzupełnić o to, że wniosek dowodowy powinien zmierzać do wykrycia lub oceny właściwego

dowodu i nie powinien być przeprowadzany „na wszelki wypadek”, jedynie dla sprawdzenia, czy dzięki temu da się wysnuć kolejna wersja zdarzenia (por. post. SN z 19 kwietnia 2013 r., II KK 79/13, LEX nr 1314418; post. SN z 22 czerwca 2010 r., III KK 424/09, OSNwSK 2010/1/1246). Sąd odwoławczy stwierdził także, że na rozprawie głównej biegli psychologowie odpowiadali na pytania dotyczące przygotowania małoletnich świadków do przesłuchania, zwracając przy tym uwagę, że pytania te powinny być skierowane nie do nich, ale do opiekunów dzieci. Poza tym, w toku przesłuchań małoletnich, ani później nie pojawiły się żadne sygnały wskazujące na wystąpienie jakichkolwiek nieprawidłowości. obrońcy oskarżonych oraz biegli psychologowie nie podnosili, że stan psychofizyczny dzieci spowodowany np. zmęczeniem lub głodem uniemożliwiał lub utrudniał przeprowadzenie badania. W apelacji obrońcy A. C. nie wskazano na jakiekolwiek uchybienia w pracy biegłych. Nie podniesiono także zarzutów pod adresem wydanych opinii.

W tych okolicznościach, sformułowany w kasacji zarzut jawi się jako oczywiście niezasadny. Przypomnieć należy, że stosownie do art. 523§1 KPK podstawą kasacji może być jedynie uchybienie wskazane w art. 439 KPK bądź inne rażące naruszenie prawa, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia. Dla powodzenia skargi kasacyjnej należy więc wykazać nie tylko rażące naruszenie prawa, ale także istotny wpływ tego naruszenia na treść orzeczenia. Tymczasem w kasacji nie podjęto nawet próby wykazania, jaki wpływ na treść orzeczenia sądu odwoławczego miało nieuzyskanie instrukcji przeprowadzania testów psychologicznych, co w sposób oczywisty dyskwalifikuje wniesioną skargę. Poza tym, braku wymienionej instrukcji nie wiąże się z wadliwością opinii sporządzonych przez biegłych psychologów. W kasacji nie formułuje się bowiem zarzutu, że nieuzyskanie rzeczonyj instrukcji skutkowało wydaniem niepełnych, niejasnych lub wewnętrznie sprzecznych opinii. Zgodnie z treścią art. 201 KPK opinia biegłego jest niepełna, jeżeli nie udziela odpowiedzi na wszystkie postawione mu pytania, na które zgodnie z zakresem posiadanych wiadomości specjalnych i udostępnionych mu materiałów dowodowych może oraz powinien udzielić odpowiedzi lub jeżeli nie uwzględnia wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia konkretnej kwestii okoliczności albo też nie zawiera uzasadnienia wyrażonych w niej ocen oraz poglądów. Opinia

jest zaś niejasna, jeżeli jej sformułowanie nie pozwala na zrozumienie wyrażonych w niej ocen i poglądów, a także sposobu dochodzenia do nich albo jeżeli zawiera wewnętrzne sprzeczności, posługuje się nielogicznymi argumentami. Natomiast, sprzeczność w samej opinii (sprzeczność wewnętrzna) lub między dwiema albo większą liczbą opinii (sprzeczność zewnętrzna) zachodzi wówczas, gdy w jednej opinii, w dwóch albo większej ich liczbie, co do tych samych, istotnych okoliczności, dokonane zostały odmienne ustalenia, odmienne oceny albo też z przeprowadzonych takich samych czynności w opiniach tych sformułowane zostały odmienne wnioski. Kwestionując opinie biegłych należy więc wykazać, że istniały konkretne (a więc jakie?) okoliczności określone w art. 201 KPK, czego w kasacji nie wykazano.

Braku rzeczonyj instrukcji nie wiąże się też z wadliwością metod badawczych zastosowanych przez biegłych, ale z ich kompetencjami, skoro według kasacji, brak instrukcji przeprowadzania testów psychologicznych uniemożliwił ocenę wiedzy biegłych psychologów. W końcu, braku instrukcji nie łączy się z niemożliwością lub choćby utrudnieniem interpretacji wypowiedzi i zachowania przesłuchiwanym małoletnim świadków, ale z ich przygotowaniem do tych czynności, a te okoliczności zostały przez biegłych psychologów wyjaśnione na rozprawie głównej.

Oczywiście niezasadne jest twierdzenie o naruszeniu przez sąd odwoławczy przepisów art. 410 KPK w zw. z art. 7 KPK w zw. z art. 167 KPK i art. 201 KPK. I tym razem wypada przypomnieć, że naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w przepisie art. 7 KPK jest możliwe przez sąd odwoławczy tylko wówczas, gdy sąd ten prowadzi postępowanie dowodowe i czyni na tej podstawie własne ustalenia faktyczne. Natomiast wówczas, gdy jedynie weryfikuje ocenę i ustalenia dokonane przez sąd pierwszej instancji, należy w skardze kasacyjnej, wykazać wadliwość argumentacji sądu odwoławczego w zakresie takiej oceny, względnie brak takiej argumentacji (zob. post. SN z dnia 5 maja 2015 r., IV KK 430/14, LEX nr 1747355; post. SN z 22.10.2014 r., V KK 164/14, LEX 1541209). Tymczasem w kasacji nie wykazano wadliwości przeprowadzonej przez sąd odwoławczy oceny dowodów w zakresie zaskarżonym skargą. Dalej należy zauważyć, że – co prawda – sąd odwoławczy wydał orzeczenie reformatoryjne,

które powinno być oparte, stosownie do art. 410 KPK, na całokształcie ujawnionego w toku rozprawy głównej materiału dowodowego, ocenionego z respektowaniem zasady wyrażonej w art. 7 KPK, a uzasadnienie tego orzeczenia winno mieć charakter pierwszoinstancyjny, a zatem stosownie do art. 424§1 pkt 1 KPK wskazywać, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nie udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych (zob. wyr. SN z 19.11.2014 r., III KK 239/14, LEX nr 1567486), ale w kasacji nie wskazano na żadne uchybienia wymienionym przepisom. Poza tym, stawianie sądowi odwoławczemu zarzutu naruszenia przepisu art. 410 KPK nie może być skuteczne, gdyż w zakresie zaskarżonym kasacją sąd ten nie dokonywał własnych pozytywnych ustaleń faktycznych.

Mając to wszystko na względzie postanowiono o oddaleniu kasacji, jako oczywiście bezzasadnej, zwalniając skazaną A. C. od ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego, którymi obciążono Skarb Państwa.

kc